

"Keyfiyâtın tahakkukuna sebeptir." cümlesini biraz açar mısınız? Ayrıca: "Renklerin bir kavle göre sebebi vücududur. " ifadesinde "bir kavle göre" demesinin hikmeti nedir? Farklı görüşler var mıdır?

"Nasıl ki ziya, ecsâmın görülmesine sebeptir ve renklerin bir kavle göre sebebi vücududur. Öyle de, hayat dahi mevcudatın keşşafıdır. Keyfiyâtın tahakkukuna sebeptir."(1)

Allah kainatta ve mevcudatta bulunan her bir şeye bir mahiyet ve keyfiyet vermiştir. Yani her bir mevcut diğerlerinden farklı olarak kendine özgü bir şahsiyete ve vazifeye mazhurdur. Mesela, bir kayısı çekirdeğinin keyfiyeti ve vazifesi diğer bir ifade ile programı meyvedar bir kaysı ağacı olmaktır. Bu kaysı çekirdeğinin içinde bulunan programın ilerleyip tahakkuk etmesi ancak hayat ile mümkündür. Zira cansız varlıklarda bu denli bir terakki ve tekemmül yoktur. Hayat öyle bir iksir ki, girdiği bünyede o bünyeye ait programı harekete geçirip en sonunda neticeyi tahakkuk ettirir.

Kaysı çekirdeğinin içine giren hayat o çekirdeği nihayetinde meyveli bir kaysı ağacı yapar. Yani hayat kaysı çekirdeğinin kaysı ağacı olma hedefini ve hayalini tahakkuk ettirir. Hayat kainatta potansiyel olarak bulunan bütün hedef ve maksatların gerçekleşmesinde hayati bir öneme sahiptir. Bütün keyfiyetler uygulamaya hayat ile geçerler.

Mesela, evin içinde bir çok elektrik cihazı vardır ve hepsinin keyfiyeti, yani fonksiyonu muhteliftir. Radyonun keyfiyeti ses vermek iken, televizyonun keyfiyeti hem ses hem de görüntü vermektir. Fırının keyfiyeti ise ısıtmaktır vs. Bütün bu cihazların keyfiyeti elektriğe bakar. Yani çalışıp görevini yapabilmesi için elektrik gereklidir. İşte bu cihazlar için elektrik ne ise, kainattaki İlahi plan ve programların tahakkuk edip uygulamaya geçmesi için de hayat odur.

"Bir kavle göre," demek; o meselenin ihtilafı olduğuna işaret etmek içindir. Kati ve kesin hükümlerde bu üslup kullanılmaz. Kuvvetli olan görüş şöyledir:

Renk, göz ile yakalanan bir ışık tesiridir. Işığın eşya üzerine çarpmasıyla, yansıyan ışıklardan gözümüzde meydana gelen duyuların her birine **"renk"** denir.

(1) bk. [Sözler, Yirmi Dokuzuncu Söz, Birinci Maksat.](#)